

تنها بیماری عفونی ریشه کن شده با واکسن در ایران

رئیس اداره بیماری‌های قابل پیشگیری با واکسن وزارت بهداشت ضمن تشریح اهداف برنامه ملی واکسیناسیون کشوری ایران، گفت: واکسن‌ها می‌توانند سالیانه جلوی وقوع ۲.۵ میلیون مرگ را بگیرند پس هیچ عقل سلیمی اقدامات ضد واکسن را نمی‌پذیرد.

به گزارش سایت خبری پرسون، دکتر سید محسن زهرایی درباره واکسن‌هایی که در برنامه ملی واکسیناسیون کشوری قرار دارد، گفت: برای بچه‌ها علیه بیماری سل واکسن ب‌ت‌ژ، علیه هیپاتیت واکسن هیپاتیت B، واکسن فلج اطفال، واکسن دیفتیری، کزاز، سیاه‌سرفه و هموفیلوس آنفلوآنزا، واکسن سرخ، سرخچه و اوریون تزریق می‌کنیم. برخی واکسن‌ها نیز برای گروه‌های خاص تزریق می‌شود به عنوان مثال واکسن مننژیت برای مشمولین نظام وظیفه و حجاج تزریق می‌شود یا واکسن آنفلوآنزا برای گروه‌های خاصی همه ساله اوایل پاییز تزریق می‌شود و یا واکسن هاری به افرادی که در معرض گزش حیوان‌ها قرار گرفتند تزریق می‌شود.

پوشش ۹۸ درصدی واکسیناسیون در ایران

او با اشاره به اینکه جایگاه ایران در زمینه واکسیناسیون در میان بهترین کشورهای دنیا قرار دارد، اظهار کرد: از جهت پوشش واکسن‌ها جایگاه مناسبی داریم. سازمان بهداشت جهانی هدف‌گذاری کرده است که کشورها بتوانند به پوشش بالای ۹۰ درصد واکسیناسیون در دنیا برسند و هدف گذاری‌های بین‌المللی این است که کشورهای ضعیف هم بتوانند خود را به این هدف نزدیک کنند. هنوز در سطح دنیا متوسط پوشش واکسیناسیون حدود ۸۴ تا ۸۶ درصد متغیر است و در یک دهه اخیر وضعیت بهتر نشده است؛ بنابراین وقتی ما می‌گوییم پوشش واکسیناسیون ما همه ساله حدود ۹۸ درصد بوده است یعنی جزو بهترین کشورهای دنیا از جهت پوشش واکسیناسیون هستیم.

چگونگی ارائه خدمات واکسیناسیون در بحران کرونا

وی در خصوص عوارض و آسیب‌های شیوع پاندمی کرونا در بحث واکسیناسیون کشوری، بیان کرد: طی دو یا سه ماه اول شیوع کرونا، آسیب‌هایی به وجود آمد زیرا خیلی از مردم و سیستم‌های ارائه خدمات دچار شوک ناشی از واقعه شدند. صحبت از محدودیت‌های تردد و ماندن در خانه مطرح شد و به مردم تاکید می‌شد تنها برای کار اورژانسی از خانه خارج شوند که این امر سبب شد برخی خانواده‌ها فکر کنند واکسن فرزندان‌شان ضروری نیست.

در بررسی‌هایی که ما انجام دادیم در دو ماه اول فروردین و اردیبهشت ۱۳۹۹ که روزهای نخست شیوع ویروس بود، مشخص شد که پوشش واکسن‌هایمان نسبت به مدت مشابه سال قبل از آن حدود ۱۵ درصد کاهش یافته است، اما خوشبختانه توانستیم تا حد زیادی جلوی این روند کاهشی را بگیریم و اقدامات ویژه‌ای انجام دهیم تا مانع کاهش پوشش واکسیناسیون شویم. در این رستا فرهنگ‌سازی و همراهی مردم بسیار مهم بود و این درحالی بود که مراکز که ارائه خدمات واکسیناسیون داشتند به هیچ وجه تعطیل نشدند و به کار خود ادامه دادند. برای اینکه مراکز واکسیناسیون بچه‌ها ایمن بماند که خانواده‌ها با خیال راحت مراجعه کنند، ارجاع افراد مشکوک به کووید ۱۹ به این مراکز صورت نمی‌گرفت.

او ادامه داد: با آغاز واکسیناسیون کرونا در کشور به دلیل اینکه حجم بزرگی از جمعیت می‌بایست واکسینه می‌شدند مراکز تجمیعی واکسیناسیون کرونا شکل گرفت که باز آنها هم از پایگاه معمول واکسیناسیون جدا بودند تا خانواده‌ها با خیال راحت کودکان خود را جهت واکسیناسیون نزد مراکز بهداشتی ببرند. البته ممکن است در مواردی برخی خانواده‌ها برای تزریق واکسن مراجعه نکرده باشند بنابراین توصیه ما همواره بر تکمیل برنامه واکسیناسیون کودکان است و از مردم می‌خواهیم اگر طی این سال‌ها به هر دلیل در واکسیناسیون فرزندان خود کوتاهی کردند، در اولین فرصت برای تکمیل آن اقدام کنند تا فرزندان‌شان دچار آسیب نشود.

آبله؛ تنها بیماری عفونی ریشه‌کن شده با واکسن

رئیس اداره بیماری‌های قابل پیشگیری با واکسن وزارت بهداشت، ادامه داد: در استفاده از واژه‌ها برای ریشه‌کنی، حذف یا کنترل بیماری‌ها با واکسن باید دقت کافی داشته باشیم. در مورد ریشه‌کنی، تنها بیماری عفونی ریشه‌کن شده با واکسن، آبله است. در مورد بیماری فلج اطفال تلاش می‌شود به هدف ریشه‌کنی برسیم. در واقع ۲۲ سال است که در کشور خود هیچ موردی از فلج اطفال نداریم اما نمی‌توانیم بگوییم فلج اطفال تلاش می‌شود به هدف ریشه‌کنی شده زیرا ریشه‌کنی فقط در سطح دنیا اتفاق می‌افتد و این درحالی است که در دو کشور همسایه ما یعنی افغانستان و پاکستان فلج اطفال گردش دارد. بنابراین تا وقتی که حتی یک نقطه از دنیا وجود داشته باشد که این بیماری در آن وجود داشته باشد، اصطلاح ریشه‌کنی برای آن کاربرد ندارد.

دریافت تاییدیه حذف کزاز نوزادی، سرخک و سرخچه در ایران

وی افزود: حذف بیماری با واکسن نیز به معنای این است که میزان آن به شیوع بسیار پایینی برسد، اما این مقدار به حد ریشه‌کنی نیست؛ اکنون بیماری کزاز نوزادی یک مثال بارز برای حذف بیماری با واکسن است که حدوداً سال ۱۳۷۵ بر اساس معیارهای سازمان جهانی بهداشت توانستیم تاییدیه حذف کزاز نوزادی را دریافت کنیم. در سال‌های اخیر نیز توانستیم سند حذف دو بیماری سرخک و سرخچه را دریافت کنیم. درخصوص سایر بیماری‌های دیگر

نیز توانستیم تا حد زیادی آنها را کنترل کنیم یعنی بیماری مانند دیفتیری که حدود ۶۰ سال قبل یک جمعیت بزرگی را آلوده می‌کرد الان دیگر سال‌ها است که در کشور به یک بیماری تبدیل شده است که پزشکان به سختی می‌توانند فرد بیمار مبتلا به آن را پیدا کنند. در مورد هیپاتیت B از سال‌هایی که ۳.۵ درصد جامعه ویروس را در خون خود بدون علامت حمل می‌کردند با واکسیناسیون توانستیم به جایی برسیم که اکنون تنها یک درصد جامعه در این شرایط باشند.

آبله؛ تنها بیماری عفونی ریشه‌کن شده با واکسن/۲ واکسن در انتظار ورود به برنامه کشوری

۲ واکسن در انتظار ورود به برنامه کشوری واکسیناسیون

او در خصوص وارد کردن سایر واکسن‌ها به برنامه واکسیناسیون کشوری، بیان کرد: یکی از نکاتی که در برنامه واکسیناسیون دنبال آن هستیم تا تقویت شود اضافه کردن واکسن‌های جدید است. همین واکسن‌هایی که در برنامه واکسیناسیون بر آنها فعالیت می‌کنیم توفیقات زیادی داشته و در وضعیت خوبی هستیم اما واکسن‌هایی که استفاده می‌کنیم نسبت به برخی کشورهای دیگر تعداد کمتری دارد. ما به دنبال اضافه کردن چند واکسن به برنامه واکسیناسیون کودکان هستیم که از این میان، دو واکسن در اولویت قرار دارند.

وی ادامه داد: واکسن پنوموکوک که یک بیماری باکتریایی است اولویت اول است. این بیماری می‌تواند عفونت‌های زیادی از سینه‌پهلو تا عفونت مغزی و مننژیت به همراه داشته باشد و در کودکان زیر ۵ سال می‌تواند باعث مرگ و میر جدی شود. اولویت دوم نیز واکسنی علیه نوعی اسهال ویروسی به نام روتاویروس است که شایع‌ترین عامل اسهال در کشور است و به دنبال ورود این واکسن هم به برنامه ملی واکسیناسیون هستیم.

زهرایی تاکید کرد: چند سال است که کمیته کشوری ایمن‌سازی مصوب کرده است که این دو واکسن به برنامه اضافه شوند. در این راستا انستیتو پاستور به حسب وظیفه خود طی سه سال گذشته تلاش‌هایی در این زمینه انجام داده که امیدواریم در آینده نزدیک این تلاش‌ها به نتیجه برسد و شاهد این باشیم که این دو واکسن به برنامه واکسیناسیون اضافه شود که با رقم خوردن این اتفاق، برنامه واکسیناسیون کشوری ما دیگر از جهت تنوع هم با کشورهای توسعه‌یافته مشابعت خواهد یافت.

او در خصوص اضافه شدن واکسن HPV به برنامه واکسیناسیون کشوری نیز به ایسنا گفت: این واکسن برای گروه سنی نوجوانان و جوانان است که عملاً اولویت بعدی ما ورود این واکسن به برنامه کشوری است.

جلوگیری از ۲.۵ میلیون مرگ سالیانه در جهان به وسیله واکسن

وی درباره شکل‌گیری اقدامات ضد واکسن طی سال‌های اخیر و آثار و عوارض آن بر سلامت جامعه، تاکید کرد: موثر بودن واکسیناسیون را دیگر همه می‌بینند. در سطح بین‌الملل عنوان شده است که استفاده از واکسن در مقام مقایسه بیش از فایده‌ای است که آنتی‌بیوتیک‌ها برای سلامت انسان داشته است. سازمان جهانی بهداشت اعلام می‌کند که طی یک دوره ۱۸ ساله از ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۸ میلادی واکسن سرخک به تنهایی توانسته از مرگ حدود ۱۸ میلیون کودک جلوگیری کند که این بیانگر اهمیت و تاثیر واکسن است. از طرفی واکسن‌ها می‌توانند سالیانه جلوی وقوع ۲.۵ میلیون مرگ را بگیرند پس عقل اصلاً اقدامات ضد واکسن را نمی‌پذیرد که بخواهیم بگوییم به واکسن نیاز نداریم.

برخی ممکن است که در بحث واکسن شائبه آفرینی کنند که البته این موضوع تنها مربوط به ایران نیست و از ۲۰۰ سال قبل که واکسن‌ها ساخته شدند، تبلیغ علیه آن شکل گرفت. این دست اظهار نظرات غلط پیرامون واکسن می‌تواند ذهن برخی را مشوش کرده و سبب شود که برای واکسیناسیون فرزندان‌شان اقدام نکنند که این موضوع ظلم به فرزندان‌شان است، زیرا ممکن است به دلیل عدم تزریق واکسن آسیب ببینند.

زهرایی با اشاره به اینکه واکسن‌ها سلامت اختصاصی ایجاد می‌کنند، اظهار کرد: در واقع تغذیه و سبک زندگی مناسب از ابعاد عمومی سبب حفظ سلامتی می‌شوند اما برای عدم ابتلا به فلج اطفال، سرخک و... یا باید به بیماری مبتلا شده و پس از تحمل رنج بیماری یا خدایی نکرده معلولیت فلج ناشی از بیماری یا مرگ آن را بپذیریم و پس از آن تعدادی که جان سالم به در بردند بگویند دیگر در برابر بیماری ایمن شدند یا اینکه باید واکسن بزنیم. بنابراین هر عقل سلیمی می‌پذیرد با واکسن ایمنی اختصاصی در بدن ایجاد کند و به بیماری مبتلا نشود.

افزایش انفجاری موارد سرخک در منطقه

او در زمینه آخرین اخبار برنامه ایمن‌سازی علیه بیماری سرخک، توضیح داد: سرخک در کشور ما طی ۱۰ سال گذشته تابعی از شیوع سرخک در کشورهای همسایه بویژه کشورهای همسایه شرقی بوده است. در سال میلادی ۲۰۲۱ تعداد سرخک گزارش شده از افغانستان کمی بیش از ۳۳ هزار نفر بود و این درحالی است که طی ۴ ماه اول سال ۲۰۲۲ میلادی (۱۰ دی ۱۴۰۰ تا ۱۰ اردیبهشت ۱۴۰۱) نزدیک ۴۳ هزار مورد سرخک در افغانستان گزارش شده است. این یعنی تنها در ۴ ماه ابتدایی سال جدید رکورد یک سال قبل زده شده است و سرخک به صورت انفجاری در این نقطه افزایش یافته است که طبیعتاً این افزایش موارد در کشور ما هم مشاهده می‌شود، زیرا سرخک هم محدود به یک کشور نمی‌شود و گسترش می‌یابد. در ایران نیز سال ۲۰۲۰ سه مورد سرخک داشتیم که این آمار در سال ۲۰۲۱ به ۱۰۲ مورد رسید و در ۴ ماه اول سال ۲۰۲۲ حدود ۱۴۶ مورد مبتلای به سرخک شناسایی کردیم.

وی افزود: مجدداً به خانواده‌ها توصیه می‌کنیم حتماً کودکان ایرانی یا غیر ایرانی را در ۱۲ و ۱۸ ماهگی برای تزریق واکسن سرخک به مراکز بهداشتی بیاورند. اگر به هر دلیلی خانواده‌ای فرزند خود را واکسینه نکنند در خطر خواهد بود؛ بنابراین حتی اگر سن کودک از ۱۲ و ۱۸ ماه هم گذر کرده باشد باز هم توصیه ما انجام واکسیناسیون است.

وی با اشاره به واکسیناسیون اتباع در کشور، گفت: این برنامه را هم آغاز کردیم. این اتباع بیشتر در معرض خطر ابتلا هستند که حدود ۲۳۵ هزار تزریق

واکسن برای این افراد انجام داده‌ایم و همچنان ادامه هم خواهد داشت. برنامه واکسیناسیون در ایران به هیچ عنوان تفاوتی میان ملیت افراد قائل نیست و به صورت رایگان برای همگان در مراکز بهداشتی انجام می‌شود.

افراط و تفریط در واکسیناسیون ممنوع

او همچنین تاکید کرد: این هشدارها به هیچ عنوان تایید کننده وجود وسواس نیست. در همه جوامع برخی گروه‌ها وسواسی هستند و برخی گروه‌ها را هم باید به زور وادار به انجام کاری کرد. برخی خانواده‌ها با اینکه فرزندشان دو نوبت واکسن را دریافت کرده، باز هم می‌خواهند واکسن به کودک تزریق کنند؛ درحالی که یک عده همان یک دز را هم از کودک خود دریغ کردند. اگر کودکی دو نوبت واکسن سرخک تزریق کرده است دیگر به طور معمول نیازی به تزریق دز سوم واکسن سرخک ندارد.

از واکسیناسیون کرونا چه خبر؟

رئیس اداره بیماری‌های قابل پیشگیری با واکسن وزارت بهداشت در خاتمه در خصوص برنامه کشوری واکسیناسیون کووید-۱۹، گفت: حدود ۹۱.۴ درصد جمعیت کشور نوبت اول واکسن را تزریق کردند. توصیه فعلی ما به کسانی است که هنوز هیچ واکسنی دریافت نکردند یا در جهت تکمیل واکسیناسیون خود اقدام نکرده‌اند که از آنها می‌خواهیم به سرعت برای دریافت واکسن مراجعه کنند. خوشبختانه وضعیت خوبی از نظر مدیریت کرونا در کشور رخ داده است و می‌توان گفت واکسن‌های خوبی در کشور داشته‌ایم و ثابت شده است که واکسن‌ها اثربخشی مناسبی داشته‌اند. از طرفی تزریق دز ۴ واکسن برای گروه‌های خاص و پرخطر مانند سالمندان بالای ۷۰ سال، کسانی که دچار ضعف سیستم ایمنی هستند و... توصیه می‌شود. اینکه آیا لازم است که واکسن کرونا سالیانه تزریق شود یا خیر؟ به مرور زمان با انتشار مستندات علمی بیشتر مشخص خواهد شد زیرا بیماری جدید است و لازم است که به شناخت بیشتری از بیماری برسیم.